„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, и уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
за годину 35 дин. за пола године 17½, дин
за четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 34. У Новом Саду у недељу 3. (15.) марта 1885. ГОДИНА XX.

3. (15.) МАРТ.

Слободна реч се нигде није смела чути. Прогонство и тавница чекала је сваког оног, који би се усудио, да дигне свој глас против насиља и неправде. У читавој Европи владала је црна реакција, а под њеном крутом владавином издисала је слобода, правда и морал. Пузавци и улизице долажаху до части и достојанства, а карактери беху презрени и гоњени. Истина се завила у црно, па се као кукавно пасторче пребијала од немила до недрага, а лаж се попела на престо, те је одатле сипала на подјармљене народе отров разврата и покварености. Лаж, насиље и златно теле постали су у Европи свето тројство, које је у обести својих поклоника прогласило своје вечито и неограничено царство над толико милијуна робова, што су по глибу незнања, сиромаштине и неслободе гамижали као црви. Тиранија и поквареност славили су свој златни век. У слепилу своме држали су, да су за навек угушили људски понос и здраву свест у народима. Истина, правда и слобода држали да ће се од сад спомињати само у читуљи мртвих, али да их нико више међу живима видети неће. Што нису могли ни римски ћесари, нити хиљаду других тирана ни тиранчића, што нису могли ни римске папе, нит шпанска инквизиција, што се није могло постићи нити нечовечним мучењем, ни губилиштем, нити гломачом: да се угуши слобода мишљења — то су мислили да су постигли тадашњи европски власници. Нису ни помишљали, да стоје тако близу пропасти, нису се ни надали, да испод пепела тиња ватра, која може сваког часа пламеном букнути, нису ни у сну помислили, да роб сме и може са себе стрести љуте окове, па загрмети: „Слобода или смрт!“ Мислили су, да им је господство за сва времена осигурано, па с тим су окрутније злоупотребљавали своју власт, с тим су се све у већој мери одавали разврату и покварености, те су од ове лепе божје земље створили по несретне народе прави пакао, у којему је најгрозније муке трпело све, што је ваљано, честито и радено било.

Но власници се љуто преваришe у свом рачуну.

Онда, кад су мислили, да су најсигурнији, те су с тога највећма и беснили, онда их је погодио гром из ведрога неба.

12. (24.) фебруара 1848. г., диже се јуначки француски народ у Паризу на оружје против најпокварније владавине, против свог краља Луја Филипа, и у тродневној жестокој борби стера недостојника са престола и изгна га из земље, па прогласи републику.

Ово је био сигнал за све друге подјармљене народе у Европи.

И заиста: свете речи: „слобода, једнакост и братство“ захорише се од једног до другог краја Европе. Лав, што је донде спавао, тргао се из сна и затресао је гривом, а престрављени власници на европском западу дароваху својим народима устав и слободну штампу.

Народни покрет ширио се из Париза муњевитом брзином и већ 1. (13.) марта дошао је и до Беча, а 3. (15.) марта захватио је и нашу отаџбину, нашу лепу Угарску.

Данас је управо 37 година, како је и у Пешти букнула буна, која је срушила апсолутизам и феудализам, а прогласила устав и слободу.

Тај дан је са златним словима исписан у угарској историји, славиће га данас читав мађарски народ. Свугде по широкој Угарској хориће се весели усклици, окитиће се цвећем гробови погинулих јунака и држаће се свугде сјајне и лепе беседе.

И ми се Срби радујемо дану, када је пао крути апсолутизам и средњевековни феудализам, али та наша радост не може бити непомућена, јер сећајући се тог светлог дана из 1848. године, морају се и Срби и Мађари сетити и своје братоубилачке борбе. Слобода, једнакост и братство могу само онда чиста истина бити, ако се поред њих стави као светиња и народносна равноправност. То се 48-ме године није чинило, те с тога је дошло дотле, да брат на брата кидише, да се синови једне и исте отаџбине међусобно раздиру, да један другог убијају, пале села и вароши, а све на радост и у интересу Беча, који нас је за тим све подједнако подјармио.

Скупо је и горко то искуство, што смо га 1848. стекли, али горчине ће на мах нестати, ако буду Мађари признали Србе за своју равноправну браћу, која друго ништа не траже, него да им, радећи из све снаге за напредак домовине и приносећи и живот свој на олтар отаџбине, буде осигуран национални опстанак и културни развитак. Споразум и братство између синова простране и лепе Угарске лежи у интересу како мађарског народа, тако и српског, и свих других народности у овој земљи. Јер реакција је већ у велико помолила своју црну главу, па прети, да ће нам уништити све драгоцене течевине, што су наши оци толиком драгом крвљу купили, те нам у најближој будућности предстоји, да ћемо се повратити тамо, где су народи пре 1844. године стајали, кад је царствовала крајња неслобода и поквареност.

С тога и јесте света дужност свију синова наше отаџбине, да се сви сложно и одлучно одупремо реакционарној навали, те да је сузбијемо и за увек немогућом учинимо. Света је дужност свију нас, да не дамо ни по што, да нам непријатељи слободе униште драгоцену тековину, коју су нам наши оцеви оставили у наследство, него треба да је још увећамо и проширимо па да се нас наши синови сећају са светлим образом и челом, као што се ми сећамо наших оцева. Али да се до те лепе слоге дође, а у интересу свију угарских држављана без разлике народности и вере, нужно је, да буду браћа права браћа, да једни синови једне и исте отачбине не буду пасторчад, док други уживају сва права, него треба да смо сви равноправни и да се сви поштујемо и љубимо.

Само тако ћемо се моћи с успехом одупрети реакционарној навали, која прети да ће уништити све слободоумне установе, са којима се досад Угарска са правом поносила, и која ће, ако победи, несравњено веће штете нанети Угарској, него што јој нанела страшна погибија на мухачком пољу.

На овај светли дан, на дан, када се срушио апсолутизам и феудализам, нека се сети мађарски народ, да му је слобода у опасности и да је економно стање усљед досадањих рђавих управа до зла бога очајно, а слободу ће моћи очувати и економно стање унапредити само у љубави и братском споразуму с осталим народностима, с осталим верним синовима ове земље. Ако се тога сети, ако га свест о свом сопственом интересу прожме, те се са немађарским синовима ове отачбине загрли и сједини у усклику: „Живила слобода и народносна равноправност!“ — онда нема те силе на свету, која би нам могла уништити слобоумне установе, него ћемо онда лепо напредовати у политичком, материјалном и моралном погледу.

Онда, кад будемо славили 3. (15.) март, славићемо га свим срцем и свом душом, а ту радост неће нам помутити никаква успомена из тужне прошлости!..

Л. Н.

„СРПСКИ ПРЕДЛОГ“.

Дебела прашина попадала је по српском предлогу; мучно је већ и дирнути у њега. Тај предлог не ступа у живот; не добија потврду; не зна се више ни где је, а тек се по кад кад у новинарству поведе о њему реч.

Много, веома много, на сваки начин и сувише, утрошисмо ми на тај предлог. Целокупан, вишегодишњи рад наших посланика на хрватском сабору врзао се око тог предлога. Напослетку смо дали све. Српски политички понос је сатрвен; ми гледасмо наше посланике где на хрватском сабору посрамљеним челом кулуче хрватском бану, и то све због српског предлога. Загледајте боље у тај предлог и ви ћете се уверити, да он толико не вреди.

Но није више о томе реч. Главно је то, да стојимо данас преварени. Наши посланици су платили и преплатили тај предлог, они су чак отели себи право да уђу у владин клуб, па су и то дали за „српски предлог“, а кад тамо — предлога нема. Зна се да га једе гдегод прашина, а да ли то бива на столу хрватског бана, или је сретно доспео међу актима министара Тисе, па се онде удостојио части, да се мољци по њему шетају, бог ће га знати.

Ово непотврђивање „српског предлога“ изгледа са уставне стране непојмљиво. У уставној држави се такво што бар не би могло никад десити. Да видите зашто: Кад је српски предлог добио у хрватском сабору већину, могло је бити двоје. Или се бан и влада слагаху с тим предлогом, или не. Ако се не слагаху, онда су по уставним начелима били дужни израдити распуштање сабора, или отступити. Јер кад у сабору продре предлог, који се влади не допада, онда то значи, да она нема већину, и да треба да одступи. Влада то није учинила, она је шта више бранила „српски предлог.“ А кад предлог, кога влада брани, продре у сабору, онда је она дужна да изради том предлогу највишу потврду. Не узмогне ли то учинити, онда значи, да нема на највишем месту поверења, значи, да круна не само што не дели владино мишљење, него онемогућава њезин рад, и то је опет знак, да треба да одступи. То је по начелима устава. А кад се влада заузме у сабору да неки предлог продре, а ван сабора или неће или не може израдити томе предлогу потврду, па поред свега тога остаје мирно на свом месту, онда се то зове политичка комедија а не уставност.

У оној земљи, где се овако што може десити, народ мора страховати за своју будућност. Узмимо случај, да се после дугог и дугог устезања, одуговлачења и интерпелисања потврди „српски предлог“. Па може ли се претпоставити, да ће се тај предлог извести? Та кад већ на очиглед сабора иде све силом и с муком, да како ли ће тек бити према општини, према неколицини људи, према појединцу. Богме ће се на њих за цело мање осврта-

---

ЛИСТАК.

ЛЕПЕ ЖЕНСКЕ ОЧИ.

ПО ПРИЧАЊУ НЕКОГ СТАРОГ ОФИЦИРА

од

ЖИЈ ДЕ МОПАСАНА.

„Тако ми вере“, рече пуковник Лапарт, „ја сам стари војник, моје су ноге уштапљене и круте, па ипак — кад би ми каква лепа женскиња рекла, да се провучем кроз иглене уши, ја држим, да бих кроз исте скочио као какав циркуски пајац кроз обруч. Такав ћу до смрти остати. То ми је већ у крви. Ја сам галантан човек, галантом старе школе. Кад видим лепу жену, ја се сав раздрагам и, можда сурово војнички тврдим, али мени лепе женске очи загреју чак и срч у костима.

У осталом, ми смо у Француској сви такви. Ми смо сви јунаци, јунаци љубави и женскиња.

У дубини нашег срца почива жена. Ми је љубимо, ми ћемо је љубити и чинићемо за њу глупости, до год буде Француска постојала.

Ако знам, да ме каква женскиња, лепа женскиња, посматра, онда сам, светога ми бога, на свашта спреман. Кад ме она погледа, онда букти огањ по мојим жилама. Ја бих се онда тукао, борио, разбијао и крхао би покућство, само да покажем, да сам ја најчеститији, најхрабрији и најсмелији човек на свету.

Али нисам само ја такав! Читава је француска војска таква. На то бих се смео заклети. Од најпростијег реда до ђенерала јурнућемо ми сви слепо у ватру — али само треба да нам за то изда заповест каква лепа жена! Сетите се само, какве је јунаке некада од нас орлеанска девица створила! Па видите, ја се кладим, да је у очи седанске предаје, по што је Мак-Махон рањен био, предузела каква лепа жена команду, ми би смо онда, тако ми бога, као љути лавови јурнули на Прусе.

Почујте ову малу епизоду из последњег рата, о којој хоћу да вам причам!

Тада сам био само прост капетан. Командовао сам с одељењем од педесет људи, а задаћа ми беше, да се с мојим војницима повучем натраг из предела, који је био препун Прусима. Бесмо опкољени, изнурени и мртви-гладни. Задаћа нам беше, да се докопамо Бас-сир-Тена, да нас не би Пруси искасапили. Како ћемо то извршити посред пруских гонилаца, то беше наша ствар. Имали смо ноћу да пређемо дванаест миља, а ноге су нам озебле и црева су нам крчила. У себи сам мислио: Ах, сироти моји војници неће доћи живи у Бар-сир-Тен.

Већ од јуче нисмо јели ништа. Преко дана смо се скрили под неку шупу. Неки су и заспали и ако им је претила опасност, да ће их у сну непријатељска кугла отправити у небеско царство. Беху уморни, па су од изнурености и заспали. Око пет сати се смркло, те смо могли отпочети марширање. Пробудио сам моје људе. „Напред! напред!“ грмила је команда. „Напред!“ опетовао сам и најсањивијег сам ухватио за раме, да не би пао.

Испред нас се пружала ужасна усамљена равница. Крупан је снег падао, као да је хтео са белом одећом да покрије голо поље.

„Напред, децо!“ викао сам ја од времена на време. Војнике крепи то, кад чују глас свога капетана. Кадикад смо се и одмарали, јер неки беху баш неспособни, да нам следују. Уједаред чусмо жубор. Сан се са очију свију разгонио. Војници подскочише, прихватише пушке, предстража се повуче натраг и јави нам, да се приближује мала чета. Ја сам послао два човека и једног наредника напред, а ми смо држали пушке запете. Уједаред се кроз тишину захорио крик, женски крик, а после неколико минута ето једног старца и једне девојке као наших заробљеника. Испитао сам их. Побегли су од непријатеља, који им је ноћу кућу посео. Војници су екседовали, отац и кћи побегоше и оставише кућу Прусима. Ја сам одмах видео, да је то грађанска породица и то прве класе. „Хајдете с нами!“ рекох ја кратко.

Кренули смо се. Старац је познавао путеве у том пределу па нам је био вођа. Полагано је снег престајао падати, звезде се засијаше на небу, а зима је постала с тим ужаснија. Млада девојка једва је могла корачати с војницима. Обвила је руку око оца, па је често уздисала: „Оче, оче, мени је врло зло!“

Дирнуло ме је јако, што је сирота девојка морала тако патити, али шта сам знао радити? С тим сам јасније кроз ноћ викао: „Напред, децо! Напред!“

Уједаред застаде девојка.

„Оче“, рече она, „остави ме овде. Ја ћу већ доћи за тобом, док се мало одморим.“ Старац је хтео носити, али је није могао ни подићи, а она паде на земљу, и није се ни макла, као да је издахнула.

Војници су застали. Ја нисам знао, шта да радим, па сам срдито ударао ногом о земљу. У том положају не беше ми лако, да се на што решим. Да ли да девојку са старцем оставим ту? Да ли да моје одељење исеку Пруси до последњег човека, ако моје војнике не потерам, да што пре стигну у Бар-сир-Тен? Но у том уједаред подиже један младић, ког смо у рећименти „Паризлијом“ звали, свој глас и рече: „Браћо! Ми морамо госпођицу носити, или нисмо вредни, да смо Французи!“

Вере ми, мене је усхитило то херојично решење сиротих изнурених војника.

„Децо, то је врло лепо од вас;“ рекох ја. Војници начинише носила од грања, што су са дрва на друму посекли и покрхали.

„Ко ће свој огртач дати? Један огртач за госпођицу, браћо!“ викао је Паризлија. Десет грубих војничких огртача лежали су за часак на носилима. Девојка је лежала као у кревету, а шест људи су је носили. За што да се стидим, да вам кажем, да сам је и ја, капетан, са простим војницима носио, па по што не беше другог капетана ту, то не беше никог, који би ме у ношењу заменио.

Кренусмо се опет напред, а са плавом девојком на раменима чисто смо лакше маширали. Изгледаше, као да се свако од нас шампањером поткрепио. Видите, само женскиња треба да је ту, па да се Француз одмах електризује. Један стари добровољац са дугом, седом брадом шапутао је мом суседу у уво:

него на цео — сабор, и ми можемо, позивајући се на потврђен српски предлог, остарити па да не буде боље. Кад ствар пође већ оним путем, којим је пошао српски предлог, па ударе кола у брег, као што је у овој прилици случај, ту је већ искрјана руда и нема наде, да ће добро испасти.

Ово је једна страна овога питања и та је страна тако црна, да не може никоме улити у душу мир и спокојство. Но има то питање и другу страну. Па на жалост није ни та светлија.

Овде се тиче наших посланика и њиховог држања наспрам „српског предлога". То држање није било ни мало мушко ни достојанствено, а још мање одлучно и правилно.

Господа српски посланици хрватског сабора, прилепила су се сасвим уз хрватску владу; заборавила су из првог почетка на самостално држање, и тиме су уна пред проиграли сваки успех. Изнајпре су хтели у „српски предлог" да увуку и школско питање. Влада им је приметила, да не иде све наједаред; него се мора ићи лагано и постепено напред Господа су већ била наишла на танак лед, па не смедоше олако испустити на том клизавом путу владину руку. Попустили су.

Оном првобитном замишљеном српском предлогу исчупаше срце, збрисаше са њега школско питање. Влада је трубила на све стране, како је постигла велики успех; како ето српски посланици подложени њеном упливу чак и не траже поправку у ствари школе, а српски посланици не имадоше куражи да изађу пред народ, те да му кажу: „Влада је била одлучно противна поболшању наше школе, и зато нисмо смели о томе спомињати." Да су ти посланици тако говорили народу, народ би им без сумње одма рекао: „Па бог вас видио, зашто помажете онда такву владу." У оном тренутку, у ком су дакле наши посланици почели у корист хрватске владе да обмањују свој народ, влада је видила с ким има посла.

Није јој било тешко, да навуче српске посланике на све тањи лед. Изишла је пред њих с разлогом, да ће крњи српски предлог онда тек препоручити Тиса, кад се увери да су српски посланици одиста уз владу. Тако је пао „самостални српски клуб", и наши посланици одоше отворено у владине редове.

Српски народ се поче против тога да буни, а његови посланици, да би одбранили себе, узеше да бране — владу. Говорили су како је данашња хрватска влада добра, праведна, и да ће зацело испунити српске жеље. Тим су поново натрчали и отежали свој положај.

А то се показало најбоље онда, кад се испотврђиваше сви остали предлози, управо законске основе, само српски не.

Народ је негодовао; новине питаху: „шта је то?" са свију страна се тражило да српски посланици интерпелишу бана, ал они — не смедоше. Бан би морао одговорити, морао би рећи: „причекајте господо још неко време", па кад би то време прошло, онда би било свршено, онда би се показало, да су се господа посланици дали обманути. Напослетку се досетише, те интерпелисаше бана, неколико дана пре него што ће се закључити саборска сезона, а тиме му дадоше прилике, да не одговори. Па тако је и било.

Сабор се закључио; пролазе од оно доба месеци; бан да богме не може ван сабора одговорити, али се ни „српски предлог" не потврђује. А то је најјаснији одговор.

Па шта сад! У крилу српских посланика расте незадовољство, неколицина њих озбиљно прети, да ће иступити из владиног клуба. Неколицина? . . А остали? Остали као да ће вући за собом и даље терет погрешне, непромишљене политике. Кадиће бана и даље, кулучиће му до смрти, учиниће све пре, но што ће признати, да су погрешили. А народ? Нек пропадне народ, само они не могу натраг, не могу признати да беху на погрешном путу, не могу признати да се дадоше преварити. И ту сад баш не остаје друго но сазвати бирачке зборове и изјавити тим посланицима неповерење, јер док су они у сабору, српска ствар неће имати заступника. **J. T.**

Политички преглед

„Уставност", орган либералне странке у Србији, пише ово: „По вароши нашој проносе се у велико гласови, како се око наше границе скупља аустријска војска. Људи из Земуна казују, да се тамо заузимљу и приватни станови за смештање војника. Многи резервисти аустријски, који су се налазили у Београду, позвани су од стране војене аустријске власти надлежним путем, да се пријаве својим командама. Вели се, да се све ово чини са свим потајно и прикривено, али шта се може сакрити данас, особито у оваквим стварима? Шта ће ово скупљање војске на нашим границама значити, нека нам одговоре они, који бране и заступају аустријско пријатељство, и који су у томе погледу далеко отишли, и на штету српскога народа и његових животних интереса. Данас ми стојимо пред врло озбиљним евентуалностима, но и опет наш народ знаће и мимо „пријатеља аустријских" очувати своје крваво стечене тековине. Ко буде насрнуо на њих, тај ће тек онда познати српски народ, па ћемо видети ко ће успети." У колико су ови гласови истинити, видеће се.

Побуна Арнаута. Из Београда брзојављају, да побуна Арнаута узима све то већма маха. Те вести ујамчавају, да су арнаутске чете узеле Призрен и попалиле један део вароши. Призрен је опкољен турском војском.

У обрану Македоније „Уставност" јавља, да ће се у Нишу држати збор Срба из Македоније. Покретачи и сазивачи овога збора су г.г. Сава Дечанац архимандрит, Србин из Старе Србије и Милан Новичић учитељ такође из оног краја. Тај ће се збор на сваки начин изразити у истом правцу у коме се изјаснио скорашњи збор Срба-Македонаца у Београду.

Стање у Босни. „Bosnische Post" у Сарајеву има чланак о вешалама. Немачки лист у Сарајеву бранио је некад строгост и „теорију ужаса", али сад, како каже, противан је преком суду.

За овом изјавом долази у чланку ова статистика обешених глава: „Од 1. јануара пр. г., дакле за 13 месеци, у окружју сарајевском шест је људи обешено. Први је био Мујо Арнаутић, који је украо неколико комада одеће; за тим обешена су она три хајдука у Трнову, који су криви били ради саучешћа у убиству поручника Чулиновића, по том обешен је Спасоје Трсић ради похара од 2 фор. и 80 нов. и једног смотка дувана у вредности од 1 фор., а најпосле Никола Видовић ради убиства са похаром. Ово шест случајева сачињава сва тешка злочинства у округу од 150.000 душа, а таке су, или још повољније околности у осталим окрузима."

Избор за далматински сабор. 5. Марта су обављени избори заступника на далматински сабор, којом је приликом у место закљученог учитеља Вукотића био са 45 гласова изабран грађанин которски г. Нико Стефановић. „Српски Лист" вели о том избору ово: „Овоме се избору радујемо, пошто познајемо г. Стефановића као особу од челик поштења и од особите искрености а сувише и као добра Србина. Други кандидат је био г. Стево Врчевић, који је врло свесно поступао, да не буде раздора а кроз то трећему користи, саветовавши своје бираче, да гласају за г. Стефановића, као што су и учинили, осим двојице. Фердинанд Шбутега добио је 13 гласова, за ког су гласовали бирачи општина, које не припадају странци српској. Овај последњи припада странци аутономашкој, а хрватског кандидата није ни било нити му има места да и хоће ко да кандидира. Нек се похвали „Н. Лист" са својим кандидатом!

Стране су новине пуне о спору између Русије и Енглеске у афганском питању. Мислиле су, да ће већ доћи до крвавих сукоба између Руса с једне, а Енглеза и Афганаца с друге стране. Међу тим је ових дана изјавио Гледстон у парламенту, да је постигнут између Русије и Енглеске споразум, те неће ни Руси ни Афганци продирати даље, па по томе дакле неће бар за сад ни до сукоба доћи.

Бечка се полиција решила, да свим могућим средствима угуши антисемитски покрет, који све веће димензије захвата. То се најјасније показало на јавном збору, којег је антисемитска задруга сазвала и који се у петак првог марта у Дрехеровој пивари одржао. Збор је врло мирно текао, говорници су говорили сасвим стварно и умерено али, неколико Чивута заподену скандал па кад су их редитељи збора људно позвали, да се из дворане удале — онда полицајни комисар изјави да збор распушта и у име закона позва присутне, да се удале. То је ужасно огорчило све присутне, којих је било на две хиљаде, па кад свом оправданом огорчењу дадоше израза, тражећи, да комисар тргне своју ни с чим неоправдану забрану — онда уђе у дворану велика чета полицајаца, која је у близини на то чекала, те силом изгони на поље сакупљени народ. — Ето, са таковим средствима хоће бечка полиција да угуши антисемитски покрет, али силом у том погледу не може нико ништа постићи, па не ће ни бечка полиција.

Утеривање порезе и десетка у Срему.

(Свршетак.)

§. 62. вели, „да је трансферација ствари за порез тек онда дозвољена, ако је ствар већ претходно 14 дана била запљењена, и непосредно је дозвољена, ако је опасност, да ће њу власник ствари проневерити." То је смисао параграфа тог. Но како ово последње да се разуме? Сигурно тако, ако се узме, да је дотични власник већ досад какву запљењену му или ма какву поверену ствар проневерио или се докаже, да ће се то заиста догодити. — Но тумаче ли „позвани" тако тај параграф? Да тумаче, држимо, да не би готово увек без претходне пљенидбе и оне друге околности ствари трансферирали.

§. 64. налаже, да се о запљењеним стварима води тачан записник, који мора у себи да садржи: „nazivanje zapljenitih predmeta, njihovu procjenbenu vriednost i način, kako će osjegurani biti и т. д." — А чини ли се ово, кад се више пута по неким општинама (н. пр. Чалма) не зна чак ни чије су запљењене ствари, те су да поправе ово домамили власнике запљењених ствари под излихом, да ће им се ове повратити, а кад ови показаше их (за две се ствари није ништа могло дознати), отправише их од куд су и дошли — празних шака? У неком месту су запљењено за порез буре ракије продали, па се није знало: ни по што ни — коме. А сиромашак оштећеник је искао макар да му се врати буре (Дивош).

Овакви поступци, држимо, да се не дају по §. 64. оправдати.

И §. 60. вели, да се на усевање сваког катаст. јутра оставља запљењеном 1.25 хектл. семена и хране бар на 14 дана, па за то се ипак за порез и последње зрно хране односи.

Оваких случајева а и повређених параграфа, који утеривање пореза нормирају има ваздан, но како се код нас порез па и глобе утерују, држимо, да не треба даљег и бољег коментара него кад се рекне, да се за ове цељи у кућама пећи изваљују, једине женске свечане хаљине, иконе и земља у бесцење продају. (У Гргуревцих 9 фрталa земље и 2 куће за 900 фор.!)

Кад се ове околности у обзир узму, онда се види, да порез још није и још не би био тако страшан, да се на овакав начин не утерује: али овако се прави од зла горе. И онда је природно, од куд се чују сваки дан и из свију крајева јади и вапаји на ово екон. стање наше, и наши јади су у толико оправданији, што се код нас неправда на неправду ниже и што смо по неком особитом кључу опорезани, дочим наша земља ни близу толико не продуцира, као у другим крајевима особито одмах с оне стране Дунава.

Зло ја дакле, да не може бити горе.

Па опет би ми били задовољни, да је само и на том остало. Но овај крај земље као да је и богу и људима згрешио, кад на њега мора свако зло да наиђе. Да ово покажемо, изнећемо неке чињенице, које ће показати, шта Срем пати и зашто пропада и да не пропада са непросвећености, лењости и расипања Сремаца.

Сви крајеви наше монархије између плодова 48. год. уживају и екон. ослобођење од спахија, само изгледа, као да за сам Срем у овом погледу још не бејаше 48. године, јер поред свију наведених зала, стење овај под једним злом, за које други сретни држављани ове монархије не знају — ни да постоји; а то је десетак и млинарина или откупа њихова.

Да су ови институти још они стари и да нису узели модерну одећу камата и т. д. на себе, ни по јада; али овако нас тај повампирени мртвац са сувременом модерном спољашношћу хоће у свом загрљају да угуши.

Познато је, да је цар. патентом од 1853. и 57. год. укинут десетак, али зато да га откупимо за 10 година. Све од оног доба па до данас десетак се није на врло много места исплаћивао, а властелини су га ипак in natura уживали. Сад наједаред сетише се, да се десетак отплати и кључеви за то бејаху врло разни: код спахија према погодби, а код манастира онај, ког је 1853. год. провизоријум за замљарину (Grundsteuerprovisorium) израдио, и који, мислим, износи од јутра оранице 24 ф., пашњака 7 ф. итд. Но најглавније је ово: Оно, што је народ за неких 30 год. давао као десетак in natura; неће се урачунати и: десетак се мора за 10 год. са каматама исплатити, а ко хоће наједаред мора ипак све камате за 10 год. дати!

Кад узмемо ово у обзир, за тим да има људи, читавих села, који имају само крчевинску, дакле само земљу, која под откупом десетка стење, онда је јасно, шта нас чека, и онда се види, како је скупа слобода, која се имала крвљу, вечитим чекањем и — економском смрћу да откупи!

Нама као да није суђено, да се једном ропскогига економске потчињености отресемо!

Десетак се на многим местима тек лане и неку годину пре почео отплаћивати, и има властелинства (ман. Кувеждин), где се то ни данас не чини; сигурно се људи нису довољно десетка науживали

Млинарина, која ће бити исто тако опасна (може бити још „модернија"), није још установљена или још није тако позната; јер се с њоме још оклева, док се ваљда — „обогатимо"?! Но тешимо се — мимоићи нас неће!

Ова зла дакле још нису добро ни наступила на нас, него нам тек за сад своје црне веснике послаше и већ — јадикујемо и то с правом, јер доста беше и до сад црних невоља, које нас већма но друге притискаваше. И шта ће тек наступити, кад нас ове па још такве црне беде баш лично посете?!

Јаукаћемо и проклињаћемо и час, кад смо се родили; јер по предзнацима већ, десетак ће бити ни мање ни више него баш као порез строго утериван; и онда ће наступити стање, које не ће ни за длаку бити горе од оних средњовековних робова уз пркос наукама и „цивилизацији"!

Да су ове околности страшне чињенице, које могу бити судбоносне по наш држ. живот, нема сумње. Па опет све до данас ни један се не усуди да их на јавност и то особито у сабору и као што треба изнесе. (Можда би му се замерило да тиме помаже србождере Старчевићевце?! Као да ове не прождиру Србе као и Хрвате а Србе још већма него Старчевићевце!) Или можда још и сад господа посланици држе, да ове ствари нису важне и да се све зло даје отклонити „штедњом и рационал. обделавањем земље"? Сиротиња и рацион. обделавање!! Но не верујемо, да ко год данас у то верује, па чак ни они можда, који то тврде.

Узалуд господо све фразе: да смо лењи, невешти, расипачи; јер питамо ми вас само: Ко управо ради и ко би управо „имао" да штеди: ми, који у зноју једва имамо да једемо кору хлеба или ви, који у шали бацате хиљаде на шампањац, коње, керове и т. д.?!

И за то дакле, ако желимо радикалног лека, уклањајмо најгоре узроке, па ће и најгорих последица нестати! Сва иначе средства, ма то биле задруге, разни фондови, штедионице, житнице и т. д. не помогоше нам или само за кратко време; јер ако порези и разни намети овако непрекидно и рапидно порасту — не поможе нам ништа. И онда ћемо и ми и фондови и све скупа — пасти!

И за то завршујући ово, не можемо а да нашој господи посланицима не довикнемо још и ово:

Та чујте и видите једном наше јаде! Отресите се лажног сна и себичних цељи, и пустите глас свој у одбрану најузвишеније цели: народног права и бољитка; та ваљда сте и ви синови ове земље! Сетите се, пре но што приступимо порубу народне пропасти, да ако ми, ако народ пропадне — да сте пропали и ви!

Беч. **М.**

ДОПИСИ.

У Шајкашкој, 28. фебруара. (Наше мњење о граничарским задругама. — Разно.) — Писало се а и сада се пише, у нашим јавним листовима о начину раздружења наших граничарских задруга; неки писци држе, да би се нашем граничару, економски помогло, када би се задруге раздружиле, — неки пак, сасма оправдано мисле, да би се раздруживањем отворио мамљив пут к' економској пропасти. — По нашем мњењу, ови послед-

---

„Ја нисам више младић, али, тако ми бога, девојка загреје човеку срце у грудима!"

До три сата маширали смо без одмора. Уједаред се наше предстраже повукоше, а на један знак читаво оделење леже у снег. Војницима сам у уво шапнуо команду и у мртвој тишини нисам ништа друго чуо но запињање пушака. Далеко у равници кретало се нешто неизвесно. Изгледаше као чудовиште, које се као змија у клупче скупља, за тим у вис диже, па десно и лево опружа удове тела свога. Маса се приближавала — беху то дванаест пруских улана, који су у мраку изгубили пут. Били су већ тако близу, да смо могли чути тешко дување коња и звекет оружја.

Ја заповедим: „Пали!"

Педесет пушака плануше на један мах. За тим следоваху још два, најзад још један последњи плотун, и кад се пушчани дим разбио, видили смо једанаест улана и девет коња, где једно поред другог леже. Три остала коња јурила су преко ливада, последњи је вукао за собом јахача, који је висио о узенђији.

Један војник иза мене грозно се смејаше: „Сад ће бити више удовица на свету!"

Плавуша подиже главу из носила, а беше бледа као смрт, па запита:

„О боже, шта је сад? зар смо посред борбе?"

„Нисмо, госпођице", одговорих ја. „Борба је свршена, непријатељ је уништен!"

„Сироти људи!" шапутала је плавуша, па за тим скрије главу под војнички огртач, који су јој били огрнули.

Још дуго смо кроз равницу маширали. Најзад потавнеше звезде, небо се разведри — грануо је већ дан.

„Ко је?" хорило се на стражи.

Хвала богу, приспели смо до француске војске. Моји су војници дефиловали пред пуковником.

„Ко вам је то?" питаше он суровим војничким гласом.

У том подиже мала плавуша своју главицу и одговори, колико је њезино нежно грло односило:

„Ја сам, господин-пуковниче!"

Војници су се смејали, а Паризлија ступи напред, махао је својом капом и повика: „Живела Францускиња! Живела Француска!"

Сви су дефилисали поред носила, сви су викали, па и госпођица, с нама у хору: „Живела Францускиња! Живела Француска!"

Слику ове плаве, бледе девојке нећу никад заборавити. Од тог дана датира моје убеђење, о којем сам вам већ говорио. Ми мушки смо способни за све, што је велико и племенито, али на то нас морају покретати лепе женске очи.

Пуковник је неко време ћутао, па за тим одушављено рече:

„Марсељеза и лепе женске очи — ето то чини сваког војника јунаком!"

С немачког **Л. Н.**

њи имају право — није нам овде намера да доказујемо зашто, — јасни докази, да је наше мњење оправдано, изнети су у чланцима г. J. T. у лањским бројевима „Српскога Кола“, а нарочито у уводном чланку „Граничарске задруге“ у 29. бр. овога цењеног листа. — Слажући се потпуно са мишљењем писца г. J. T. држим да би нужно било, да се у сваком срезу сазову јавни зборови, на којима би сакупљени прост народ — Граничари — исказали своје мишљење.

Ми знамо, да наш прост свет, у својој простодушности држи, да би по њега спасоносно било да се комуније раздруже, те многи „насилно“ раздружење с' раширеним рукама једва дочекају, — ал' нама је врло добро познато, да има приличан број задруга, које својевољно нису за раздружење, већ би их на то само „насилни начин“ приволео.

У име тих задругара, који нису за раздружење, подижемо се и молимо сносније људе сваког среза да сазивљу јавне зборове, на којима би се донеле резолуције, да се у име оних задруга, које нису за раздружење и које и на даље мисле живети у задругама, високи сабор умоли да се „насилно“ раздружење не изведе, односно да се раздруже само оне задруге које то изрично желе, — а оне које и на даље хоће да задругама живе, да се оставе.

Ово би, — држимо — најлакши начин био да се ово питање по наш крајишнички народ, бар колико толико, повољно реши.

Наши посланици на угарском и хрватском сабору — припадали они ма којој политичкој странци, — требали би да се придржавају донешених резолуција, односно да их у интересу својих изборних срезова бране, када ова ствар, пред вис. зем. сабор на претрес дође.

Ми се бар од наших првака народних надамо, да ће јавне зборове што пре у својим срезовима сазвати.

Нека свако чини оно што може, па неће ни жељени успех изостати! —

Никако да се сврши истрага, против шајкашких „сејмена“, — повереника сигурности, што оно летос мал' не убише Каназира и Вл. Михајловића народњаке из Мошорина, који присуствоваше на изб. конференцији народној у Чуругу. —

За привремоног општ. лечника у Госпођинцих до дефинитивног избора, постављен је г. Др. Светозар Бељански.

До скора виђења. **Срдан.**

Вести из места и са стране.

„Застава“ и опет забрањена за Србију. О томе доноси 46. број „Српских Новина“ од тек. године ово:

„Новине „Застава“, које излазе у Новом Саду, редовно пишу против наше земље у непријатељском духу, противно члану 10 и 30 закона о штампи.

С тога је министар унутрашњих дела, на основу члана 13. поменутог закона решио: да се новинама „Застава“ забрани сталан улазак у нашу земљу.

Пбр. 2659. Из полицијског одељења министарства унутрашњих дела, 27. фебруара 1885. год., у Београду.“

На ово решење министра унутарњих дела морамо приметити, да би ми пре сасекли себи обе руке, но што би једне једине речи написали „против Србије“. Против Србије није „Застава“ нигда писала. Ако смо дабогме писали против данашње владе, тврдећи, да ће она својим невољалим и непатријотским радом упропастити Србију. Министар унутарњих дела забранио је дакле „Заставу“ с тога, што је она бранила Србију против данашње тамошње владе, која је себи уобразила, да је њен лични интерес, уједно и интерес Србије. — Само да се разумемо.

Стогодишњи јубилеј Јана Холога. Ове године 11. о. м. славиће Словаци стогодишњицу рођења знаменитог словачког песника Јана Холога, који је свом народу оставио прелепо душевно благо, које је у истини непроцењиво. За то су неки словачки родољуби одлучили прославити стогодишњицу рођења песникова, која ће према разним околностима и према цени песникове душевне оставине бити врло скромна. Одбор од пет чланова састао се у св. Николи на Бори, родном песниковом месту, те је закључио да прослави стогодишњицу на овај начин: Сваки свештеник, који се пријави жупном уреду у св. Николи па Бори, моћи ће дне 11. о. м. читати парастос покојном песнику; даље ће узидати мраморну спомен-плочу у родну кућу песникову и уједно ће се обновити његов споменик на Доброј Води. Ова прослава биће само привремена, јер словачки родољуби мисле приредити већу свечаност можда још у току ове године.

Оснивање „Женске добротворне задруге Српкиња Белоцрквankиња.“ Пишу нам из Беле-Цркве: Прошле недеље искупише се наше врле Српкиње на договор ради оснивања женске добротворне задруге. Присутне госпође, које се стекоше у лепом броју изјавише једногласно и одушевљено своје пристајање. Као основ узета су правила „добротворне задруге Српкиња Новосаткиња“ па су та правила са малим, незнатним изменама и усвојена, те ће се послати влади на одобрење. За тим је дружина приступила избору часништва, који је једногласно обављен.

Председница је: гђа Софија Станојловићка, заменица јој: гђа Ленка Остојићка, благајница гђа Марија Савићка. Перо ће водити г. Ђ. Поповић. У одбор су изабране госпође: Драгиња Ристићка, Катица Крестићка, Нина Повољни, Катица Т. Крестићка, Перса Бокшарка, Марија Савићка, Марија Васићка, Марија Поповићка, П. Цигљаревићка, Софија Лацковићка, Софија Милутиновићка, Катица Радивојевићка. Заузимљивост и лепа свест наших госпођа, као и имена часништва, дају нам потпуног јамства, да ће „женска добротворна задруга Српкиња Белоцрквankиња“ стајати вазда на висини свога положаја и бити од користи своме народу.

Из Вршца нам пишу: „У седници варошког представништва од 27. фебруара суспендован је и под истрагу стављен варошки велики фискал Шиприс због многих злоупотреба у своме звању. То је свакако колико жалосна, толико и карактеристична појава по наше чиновништво у Угарској, где скоро не прође ни један дан, а да се тако што не догоди. Но поред те жалосне вести, имам да вам и једну радосну вест јавим и то с тим радоснију, што се тиче једног нашег свештеника, о ком се до сад слабо кад што лепо чуло. Ствар је у овоме: Овдашњи парох, г. Стева Бошковић, као катихета на грађанским и основним немачким школама, добијао је из благајне срп. црквене општине 200 ф годишње плате. Но поп-Стева, знајући оскудно стање ове општине, изјавио је у седници црквеног одбора, да од скоје плате уступа 100 фор. црквеној општини, јер га је ова обвезала својим честитим држањем приликом лањског избора пароха и јер види, да ова општина из све снаге савесно ради на напретку српског живља у Вршцу. Црквени је одбор ову изјаву са „живео!“ прихватио.“

Из Беча нам јављају, да је тамо у среду 27. фебруара Александар Рокнић, родом из Новог Сада, положио последњи ригорозум и да ће у уторак 5. марта промовисан бити за доктора права. Живео!

У „Новом београдском дневнику“ читамо ово: „Као што смо извештени, „Побратимство“, дружина ђака на великој школи, дебило је позив од Евжена Буроа, студента медицине у Паризу, да ступи у „Опште удружење ђака универзитетских и великошколских (Association Général des étudiants des facultés et écoles supérieures). Овоме је удружењу цел узајамно зближење и упознавање ђака виших школа на целоме континенту и заједнички рад на пољу науке, литературе и уметности. Статути поменутога удружења већ су готови и разаслати свима универзитетским дружинама. Ово удружење, сем већ поменутога има и тај задатак, да члановима свију ђачких дружина, које буду стајале у вези са централним одбором у Паризу, чини олакшицу у свима страним универзитетима, где буду дошли да доврше своје стручно образовање. — Ми не можемо а да овај корак ка зближењу свију ђака универзитетских не поздравимо од свег срца и не пожелимо удружењу добар и трајан успех, надајући се при том да ће се „Побратимство“ одазвати овоме позиву.“

Познато је, како се господа око његове наименованости размећу својом црквеном свешћу, да су они једини поборници и „столпови“ православија и тиме обмањују неке и неке, но још је познатија ствар, да то није истина. Нећемо да напомињемо ни то, како они немилице харче манастирска имања, и шире по народу разврат; нећемо ни то да напомињемо, како његова наименованост троши и даје српске народне „православне“ новце на неправославне цели, као што је шокачка сиротиња карловачка, (знате, у Карловци нема православне сиротиње, а кад је буде било, онда ће да раздели међу њих о новој години по стотину форинти бискуп Штросмајер); па ту су звона и клатна на римокатоличкој капели „Марија шне“, (нема наших школа и цркава, где би требало помоћи, сигурно ће као реванш да приложи на нашу коју цркву бискуп Хајналд), па ту је еванђеличка црква у Н. Саду. Као што рекох, о тима стварима не вреди говорити, него ћемо да напоменемо, како та господа не извршују као што треба ни оне завете и обећања, што их цркви и њеној невидимој глави обећаше, — не извршују сама црквена правила.

Ево једног само примера.

У типику на првом месту, међу марковим главама стоји изрично, да се на три јерарха не служи служба у цркви, ако би се десило, да је сирна средa или петак, него се њима одслужи служба један дан пре, кад је таки случај. Но не само да се није учинило задоста овоме правилу, него је баш сама његова „небираност“ лично одслужила службу тај дан у Карловци.

Мора бити да тако стоји написано у њиховом наименованом типику, или је онај писац тих типика метуо и какав изузетак у то правило, наиме ако би случајно било патријарху име Глиша, онда се може служити служба и на сам дан три јерарха. Свакојако излази из тог нерешпектовања црквених правила и установа, што нам их оставише св. оци, то, да нашој црквеној поглавици није ништа свето, само оно, што суфлира православни Тиса.

Његовој би наименованости препоручили, да мало боље проштудира она правила, којих се има придржавати, а не да због силних „житејских попеченија“ заборави кад је сирна среда или петак, јер онда ћемо скоро дочекати, да на велику суботу држимо Ускрс. **Православни.**

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

Матица Српска.

Састанак одбора за издавање „Књига за народ“ из задужбине Петра Коњевића 27. фебр. (11. марта) 1885. године.

На том састанку били су сви чланови одборски, и то: Др. Ђорђе Натошевић, председник „Матице Српске“, Светозар Савковић, потпредседник, Ђорђе Рајковић, др. Ђорђе Дера и секретар А. Хаџић.

Секретар јавља, да до данас није стигло још ни једно дело на издани позив, али да је добио од два-три припозната књижевника наша уверење, да ће за кратко време послати своје радове за ту библиотеку.

Уједно јавља секретар и то, да др. Илија Вучетић ради на животопису Пере Коњевића, да ће за који дан бити тим послом готов и да му је Стеван В. Поповић обећао, да ће до друге половине месеца априла о. г. зготовити расправу о доброчинству и задужбинама, а такав би посао најбоље пристао у прву свеску уз животопис народног добротвора Пере Коњевића.

По дужој размени мисли сложио се одбор у томе, да у прву свеску уђе животопис Пере Коњевића, од дра Илије Вучетића, и расправа Стевана В. Поповића о доброчинствима и задужбинама у опште. За другу свеску да се дочекају обећани прилози, а међу тим да сваки члан одборски изради по једну тему за случај, ако ни од куда ништа не приспе.

Према томе стању ствари не ће моћи прва свеска те библиотеке за народ изаћи о ускрсу, као што се било мислило, него мало касније и онда ће две свеске угледати света на један пут. То се морало тако учинити и из тог даљег разлога, што одмах прве свеске одабраним са држајем својим ваља да задобију свакога, који разбира за добру књигу, писану за народ.

„Всеобштаја историја литератури“, обсежно ово дело покренуо је књижар Рикер, а уређивао га је покојни учењак Корш. Његовом смрћу је издавање за часак запело. Но сад га је опет наставио издавати професор Кирпичников, те је већ изашао XVI. свезак, у којем је преглед словенских литература и талијанске литературе средњега века. — Руски генерал кнез Никола Сергијевић Галицин написао је величанствено дело „Општа војна историја свију народа и времена“. Дело се преводи и на немачки, те ће бити скоро и доготовљено. Дело сведочи ванредан труд и бистро око изврстна историка. — Упозорујемо на красно дело Л. Калмаченскога „Животињски епос на западу и у Словена“. Писац претреса најпре хипотезе најзнаменитијих учењава (Грима, Гервинуса, Херзберга, Вагенера, Вебера, Бенфеја, Колера, Потвина, Меиснера и др.) о постању, развијању и раширивању животињских приповести у Словена, Немаца и Романа, те их успоређује с источним причама. Напокон закључује, да је велика већина тих животињских приповести потекла с истока.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Финанасија. — Саобраћајна средства.)

Ђубрење винограда

Често можемо чути од овог или оног виноградара, како му виноград нешто ослабио, изнемогао, те је због тога и берба лоша и оскудна наступила. И доиста са свим морамо поклонити пажње речма тих виноградара, знајући, наравно, да се са свим може тако десити. Но верујући горњим наводима, ми се морамо претходно наоружати разлозима, да би доказали потпуно оне последице које су неминовно морале произаћи услед неких узрока, који се или не ће да знају, или се навлаш пропуштају, да би поводом њиховим штетне и убитачне последице морале избити на површину и тиме показати, како страшно грешимо омаловажавајући отклоњење узрока

Узроци ти, који могу произвести мршаву бербу, могу се свести у главноме: кад је виноград са свим остарио, или кад је земља оскудна са хранећим честицама. И први као и други случај наступа, јер људи су се уверили да пескуше и шљунковите земље, кад се не би ђубриле кроз двадесет година од времена кад је посађен виноград, дошле би до тога, да не би могле ништа произвести; а опет суве црнице, кроз 12 година. А природа наше винове лозе такођер може нам казати, да је доста кратког века, те с тога у дубокој својој старости изнурене не би у стању биле да се хране, а с овим свакојако наступа и чемерна производња њена, којом се слаба вајда може постигнути, а да не помињемо да би још и каквог вишка могли добити.

Винова лоза захтева од земље као свога хранитеља много хране; и ако се земља не би могла кроз известан број година у храни подмиривати, мора а раније а доцније настати то време, када ће не само слабо растити лоза, већ ће и слабо заметање плода бити, те због тога само по себи казује, да је земља мршава и да захтева хране односно ђубрета за исхрану лозину.

Свако ђубре више или мање доста повољно утиче на развитак лозе и обилатост рода. Неко утиче као сама храна, а неко опет као средство, које има особину да измени спољне особине земљине, т. ј. да је троши или везује или да је направи способном да купи и задржава у себе влагу.

Свакојако мора за виноградара да буде важна та чињеница, јер иначе он не познаје каквоћу или особину ђубрећих средстава; а кад још поред тога слабо мари да зна особину своје земље, — е онда је завршио своју крајњу жељу, да не налази за вредно слушати обазривости и пажње, које мора сваки произвођач збиљски ценити, ако је рад да има користи од свога уложеног рада и капитала. Само ако се не жели цељ, онда је ван сваке сумње, да није потребно да води рачуна о гореизложеном. Ипак наводимо, да мора наш виноградар да поклони озбиљну пажњу особини ђубрећих средстава, а то с тога, што нека утичу и на обилатост рода и на пораст лозе, а у исто време и на вино, коме или добре или рђаве особине дају.

Ђубрење се, дакле мора предузимати; но с тим није речено и то, да се мора одвећ снажно и сувише ђубрити, јер довољно је опитима доказано, да је сувишно ђубрење штетно по производњу вина а то с тога, што се тиме квари доброта вина. Дакле, онамо, где је нужно, па и у том случају треба ђубрити винограде само у таквој мери, како би се у лози произвела толика производна снага или моћ, колико би неопходно нужно било. Исто тако примећено је и то, да се од врло слабог пораста добијају слабе бербе, а од врло бујног опет — рђава вина. Ето, опет, ради чега је нужно виноградару да зна како ће ђубре и колико да спреми, те да одржава у самој лози производну снагу онолико, колико је потребно.

С јесени, с пролећа, као и после саме бербе, најзгодније је ђубрити винограде, само ако земља није ни одвећ мокра ни опет одвећ сува, дакле да је умерена. Исто тако врло је добро кад је и време суво. Но то, што се тражи од земље, тражи се и од ђубрета, дакле и ово не треба да је мокро и да је суво, јер и један и други случај више су од штете но што би од користи били.

Ко затрпава ђубре на тешкој земљи, када је она још влажна и кад још пада киша, тај је ужасно погрешио, јер толико је пута примећено, да такво ђубрење има ту последицу, да слаби лозу, а с овим, наравно, скопчана је и лоша берба.

Напред казасмо, да виноделац мора да води рачуна о особинама своје земље, а сада овде излажемо, да свако ђубре није за сваку земљу подесно! Овчје, и козје ђубре не сме се ни по што употребити за лаке и топле земље, по што би ова ђубрета као топла, преко лета, могла штету да почине. Дакле, за такве земље треба узимати говеђе, кравље или свињско, хладна ђубрета. У обратном случају треба противно поступати.

Да би дејство ђубрета што јаче и дуже било на пораст и развијање лозе треба да се изнесе и затрпа у винограду онда, кад је почело да трули, а не као што раде по неки од наших земљоделаца, да са свим иструлело ђубре употребљују. —

Осим кошарског или шталског ђубрета, за ђубрење винограда могу се употребити још и корови и то или као свежи или осушени. Речју, и ти корови са свим се дају згодно за горњу цељ употребити. Осим тога и оно ђубре из авлије, око штала и у опште стаја, и т. д., врло повољно утиче. Ово је ђубре увек, тако да речемо, препуњено разним материјама које могу да буду за усеве у опште, а у овој прилици за лозу обилат материјал за храњење. До душе, свију ових хранећих материја, које се налазе у овом ђубрету, има и у кошарском; но доброта или његова боља особина састоји се у томе, што су његове материје измешане са земљом, те ни у којем случају не могу штетно да утичу ни на пораст лозе ни на само вино, као што је случај н. пр. код осталих врсти ђубрета. Поврх свега тога, ово ђубре без изузетка може се употребити за свако земљиште, суво или влажно, лако или тешко.

Овом приликом могло би се навести још више правила и поука о ђубрету и ђубрењу, но држимо да је довољно и оволико колико је речено.

Овим редићима ми смо хтели да покажемо само општа начела или правила о ђубрењу, од којих се према приликама може применити онако и у онолико, у колико то месне прилике, рачун и стање сваког виноградара захтева. Но сматрамо за дужност да приметимо још то, да је за ђубрење винограда најбоље зимње време, а то стога, што је у овом добу земљоделац одрешених руку колико толико, управо више но у ма којем другом добу.

Извежено ђубре преко зиме треба сложити у једну гомилу у крај винограда, па гомилу покрити земљом, како не би ветриле и лапиле извесне хранеће материје. И с пролећа, кад време попусти, треба ову гомилу покварити и ђубре растурити по винограду, како би се првим радом, односно обрађивањем земље, могло помешати са земљом. На сваки начин само растурање по винограду треба да буде у колико је могуће равномерније, како би подела хранећих материја свима жилицама, које и врше храњење, дотицала подједнако.

„С. Н.“

Расписан је стечај.

На место општинског лекара у Приглевица Сентивану. Год. плата 400 фор., 30 нов. дневна а 60 новч. ноћна посета. Молбенице до 13. априла о. г. на солгабироват у Апатину. — На место општ. начелника и општ. оврховодитеља у Уљанику; плата начелничка је 500 фор. и 100 фор. станарине и 6 хвати тврдих дрва. Оврховодитеља је плата 400 фор. и 200 фор. путна паушала. Молбенице до 30. марта на кр. поджупанију у Паврац

Трговина.

Продаваће се на судској лицитацији.

(У Угарској.)

16. марта по нов. 8 с. пре под. коњи, кола, овци и т. д. Ацка Бачића у Товаришеву. — 16. марта 10 с. пре под. покретности (рог. марва, коњи, кола, овци и храна) Моје Протића у Товаришеву. — 28. марта 9 с. пре под. покретнине Доже Стевана у Немеш Милетићу. — 16. маја 10 с, пре под. некретн. (орања земља) Јоце Таклурџића у Немеш Милетићу. — 18. априла 9 с. пре под. непокретности Кирила Јорге код општ. куће у Војводинци. Срез. суд Вршац. — 11. априла 2 с. после подне непокретн. Марган Марије, Ђорђа и Саве процењене на 1200 фор. код општ. суда у Перкосову. Срез. суд Дета. — 19. априла 3 с. по подне кућа и део земље Кузмана Попиног код општ. куће у Деспот Сентивану. — 20. марта 10 с. пре подне покретн. (храна, коњи, кола, рог. марва) Балши Стевана проц. на 2945 фор., дражба у кући му и на салашу у Сентомашу.

(У Хрватској.)

17. марта 10 с. пре под. некретнине задруге Бабић у општ. Кошка, дражба код порезн. надзорника у Осеку. — 23. априла 10 с. пре под некретн. као оставина Стевана Јаданца вредне 1645 ф. код општ. куће у Горњ. Стањевцу. — 23 маја 10 с. пре под. некретн. задруге Кокић вредне 1080 ф. код општ. куће у Св. Ђурђу. — 21. марта 3 с. по под. некретн. задруге Лукачек вредне 2083 ф. код општ. куће у Купинци. 25. априла 10 с. пре подне непокретности (као оставина) Ј. вредне 1500 фор. код. општ. куће у Каменици. — 2. јуна 10 с. пре под. некретн. задруге Радмиловић вредне 300 ф. код општ. куће у Ријенци, котар. суд Слатина. — 23. марта 10 с. пре под. непокретн. А. Марковића вредне 2263 фор у месту Хрњевцу, кр. кот. суд Пожега. — 20. марта некретн. Ш. Симића вредне 300 ф. у Ораховцу. — 20. марта 10 с. пре под. некретн. Розалије Бенде вредне 670 ф. у Срем. Карловци. — 21. марта 10 с. пре под. некретнине Кузмана Арсенијевића вредне 1300 фор. у Лединци. — 23. апр. 10 с. пре под. некретн. Петра Самарџијића вредне 863 ф. у Вушкој, кот. суд Дарувар.

*

Издаје се под закуп велика општинска кафана у Ст. Бечеју. Годишња кирија 4000 фор. Дражба 7. априла 10 сах. пре под. код општ. куће у Ст. Бечеју. — 1200 јутара ритске паше издаје под закуп општина у Каравукову.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи

(од 1. тек. месеца.)

Дукати — — — — — — —	5·82
Наполеондори (20 франака) — — —	9·81
Немачке марке — — — — — —	0·61

Ситнице.

Ка статистици новина. Доктор Детљев фон Биндерман издао је ту скоро брошуру која је посвећена историји развитка периодичке штампе у свима државама свих делова света. Од богатих статистичких података, које је скупио аутор, навешћемо неке цифре о количини свих новина и журнала, што се издају у разним државама. Тако се у Северној Америци издаје 10.000 назива периодичне штампе, а тако исто и у јужној Америци 10.000. У Германији 3.000, у Аустрији 3.500, у Енглеској 3.000, у Француској 2.500, у Италији 1.500, у Русији 600 а у осталим државама Европе 2.300. За тим у Азији 400, у Аустралији 100 у Африци 50, а на целој земној кугли свега 30.000. Најмање новине по својим размерама, то је „Now York Tribune" а највеће „North Britsh Advertiser". Маса хартије, која се утроши на та издања, излази на 45 милијона кила.

Добитак. Ко није у животу ништа вредио, том се може у гробни натпис написати:

„Овде лежи Н. који је смрћу добио више него ико: био је ништа, сад је постао прах".

Тако бар мисли Лесинг. (I. 9.)

Најгоре животиње. (Lessing I. 17.) Питао краљ мудраца:

— Које су најгоре животиње на земљи?

Мудрац одговори:

— Између дивљих она која се зове тиран, а између питомих она која се зове ласкавац.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изашао је 9. број

„ЈАВОРА"

са овим садржајем:

Српкиња васпитаља и васпитање српско од А. Хаџића. Мир у ратно доба, приповетка из г. 1848. а из живота Јована Стерије Поповића, од Лазе Нанчића. Омер и Смиљка приповетка. Ђорђе Магарашевић српски књижевник 1793. † 1830. пише професор Ђорђе Магарашевић. Дружевни нагони у човјечанском свијету. Листак. Старо српски натписи из Босне I. и II. Од Вида Вулетића Вукасовића. Књижевност: Sitte und Brauch der Südslaven nach heimischen gedruckten und ungedruckten Quellen von Dr. Friedrich J. Krauss. Уметност: (Смрт цара Лазара најновија слика Ђорђа Крстића) од Ф. М. Разно: (Пет књига Мојсејевих) од Светозара пл. Бајића. Из словенских књижевности. (Руска.) (Чешка.) од П. П. П. (Бугарска књижевност) од Н. Ш. Књижевни огласи. Нове књиге.

„Јавор" излази сваке недеље на читавом табаку. Цена је на три месеца 1 ф. 25 н. за стране земље 1 ф. 50 н.

У Новом Саду на св. Евтропија.

Администрација „Јавора."

✝

Јављамо овим свима пријатељима и знанцима прежалосну вест, да нам се наш мили и нигда незаборављени отац, деда, девер и стриц

ЂОРЂЕ МИЛЕКИЋ

пл. од КАРЛОВЦГРАДА

ВИТЕЗ ФРАЊЕ ЈОСИФА ОРДЕНА

трговац и грађанин митровачки

после кратког боловања у 69. години у петак 22. фебруара 1885. у 10 сахата пре подне у вечност преселио.

Земни остатци милог нам покојника опојани су по обреду свете православне цркве у недељу 24. фебруара 1885. у 2 сах. по подне у цркви св. архиђакона Стевана — и матери земљи предани.

Уједно изјављујемо овим нашу срдачну захвалност српском православном свештенству из места и околине а исто тако и местном католичком свештенству, т. окружном управитељу, кр. частничком збору домобранског 92. баталијуна, ц. кр. частничком збору местног ескадрона хусарске пуковније бр. 8. као и ц. кр. частништву ставне комисије петроварадинске пуковније. г.г. земаљским и државним чиновницима, градском поглаварству и градском заступству, српској православној општини, трговачкој задрузи, митровачкој штедионици, српској црквеној певачкој дружини, учитељском збору српске вероисповедне и пучке школе и васколиком грађанству из места и са стране, који су нам при погребу и иначе многобројно саучешће своје у великој тузи и болу нашем указали, и ојађена срца наша — у колико је то могуће — ублажили.

У Митровици 28. фебруара. 1885.

Ожалошћена породица

Милекића.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Код вршачке кредит-банке упражњено је место **књиговођевог помоћника**, са годишњом платом од 600 фор.

Натпитаљи, који морају у банкарској струци образовани бити, имају своје сведочанствима снабдевене молбенице најдуже до 13. (25.) марта о. г. управи овог завода поднети

3–3 **Вршачка кредит банка.**

I. НОВОСАДСКО САРАЂИВАЈУЋЕ ДРУШТВО.

ПОЗИВ.

Сваки гласајући члан учтиво позива се, да на 10. (22.) марта 1885. у 9 сахати пре подне у Хертлајновом локалу (позориште) одржавајућу се **главну скупштину** долеозначеног друштва изволи доћи.

Предмети за расправу: 1. Извештај; 2. Извештај надзорништва; 3. Одобрење или одбацивање рачуског закључка; 4. Обнов избора половине у управитељству; 5. Избор надзорништва; 6. Предлоге и молбенице у смислу правила; 7. Избор аутентикатора.

У Н. Саду 25. јануара (6. фебр.) 1885.

Управитељство.

ЈЕДАН ДУЋАН

у кући Недељковића бр. 24. на пијаци издаје се од 1. августа о. г. под кирију.

Concurrenz-Möbl-Garantie

ТЕОДОР ДИМОВИЋ

I. Wipplingerstrasse Nr. 27. Беч.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ПОКУЋСТВА.

ЦЕНЕ БЕЗ ПРИМЕРА ЈЕФТИНЕ. 1–12

Илустровани ценовник бадава и франко.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

МИЛОША ПРОДАНОВИЋА

У СЕНТОМАШУ

потребује једног млађег спомоћника и практиканта или шегрта који одма у радњу ступити могу. 2–3

ДВА ОРГАНИЗАТОРА

који имају велико познанство у жупанијама Бекеш, Чанад, Чонград, Тамиш, Торонтал и Крашо-Серењ, умеју српски, немачки и мађарски говорити и писати тражи под повољним условима

једно солидно друштво за осигуравање.

Оферте са сведоџбама треба управити sub „2 орг." на администрацију овог листа најдуже до 8. (20.) т. м.

СТЕЧАЈ.

На упражњена места двеју парохија у Иланџи са платом петог разреда расписује се стечај.

Ко жели то место получити, нека своју ваљано инструирану молбеницу до 15. априла 1885. потписаној консисторији поднесе.

У Вршцу 20. фебруара 1885.

2–3 **Консисторија епархије вршачке.**

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

ФРАЊЕ ПЕКЛЕ

„код црвеног рака" у Карловци

потребује 1 млађег помоћника и 1 шегрта. Ступање одма. 1–3

ОБЈАВА ЗЕМЉЕПОСЕДНИЦИМА.

Управа рита англо-аустр. банке објављује, да издаје под најам на читаву годину по парцелама од 100 јутара изврсни пашњак за рогату марву и овце, који се налазе у чурушком риту, у рожахофском делу. Рефлектанти нека се изволу потрудити на лице места поседа исте банке, а тамо, код тамошњег ишпаната, могу видети и план а и парцеле тачно разгледати.

Затим се још издају под најам за текућу годину такођер пашњаци за рогату марву, овце и свиње, већи комплекси пашњака и то код Мошорина 2038, код Тителa 1132, код Вилова — Св. Иван 992 и 332 катастрална јутра.

Писмене понуде или усмена распитивања нека се управе у Н. Саду на г. С. ХАЈА, директора управе рита, где ће се одмах брзог одговора добити моћи. 3–4

ПАТЕНТИРАНИ СТРОЈЕВИ ЗА ЦИГЉЕ

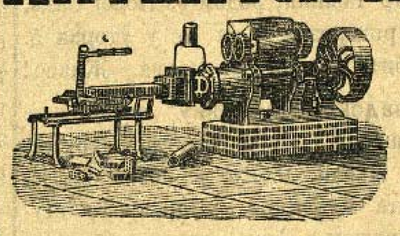

разних, опробаних система, парних с коњима или за људску снагу, за најјефтинију творину зидарских, фасонских и шупљих цигаља, од ватре сигурног камења, цеви, погоступних и ходничких плоча, црепова, француских цигаља, камења од креча и каје, угљених брикета. — Зготовљава исте и проспекте разашиље бесплатно и франко 3–4

Louis Jäger, творничар стројева, **Ehrenfeld-Köln a. Rh.**

СТОВАРИШТЕ НАМЕШТАЈА

САМОТВОРНИХ СТОЛАРСКИХ И ТАПЕЦИРСКИХ ПОСЛОВА

Л. МЕНРАТА

НОВИ САД, главни трг број 631.

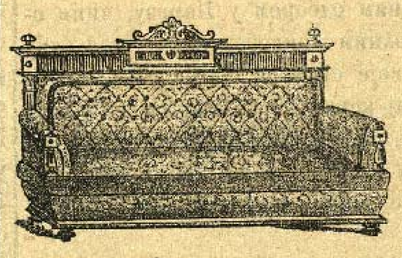

препоручује своје велико и врло добро уређено складиште свију врста дрвеног и душек намештаја, **потпуно, правилно начињене гарнитуре за ручаонице и за спаваће одаје** у свима врстама дрвета; салонски намештај у сваком жанру. **Отомани, балзак, шез лонг, дивани, постеље за одмарање** и т. д. **у строго солидној изради и најјефтиније цене.**

При знатном сортману **штофова за намештаје** из најприповнатијих творница у пријатном сам положају п. т. купцима увек **најновије** дати и евентулне наруџбине **брзо** ниимирити.

Нарочито серћем пажњу публике на пуне ефекта **предмете за декорацију одаја.**

За тим имам на стовариште: **ћилимове за под, ћилимове за софу, постеље, зид и за одаје уз дуж** у свима квалитетима, за тим тако зване Cocosläufer-е и **простираче, по творничке цене.**

Уз једкну накнаду трошкова примам на се **разапињање, простревање и опрему ћилимова.**

За тим примам наруџбине за **намештајну опрему за удаваче. опрему за хотеле, гостионице и кафане, купатила и бирое.** Стовариште **савијеног намештаја и неполитираног кујног намешта, огледала, ролоа, застора** и свију артиклова за намештај по најјефтиније цене. 10–16

СРПСКА ШТАМПАРИЈА ДРА СВЕТ. МИЛЕТИЋА

У НОВОМ САДУ.

Част нам је п. т. публици како у месту тако и на страни до знања ставити да смо се са

НОВИМ АМЕРИКАНСКИМ БРЗОТИСКОМ

снабдели, те смо сад у стању све доленаведене тискарије по врло јефтиној цени, о чему се сваки уверити може, брзо и тачно обавити.

1000 ком.	куверата	4°	са фирмом	ф. 2.—
500 ком.	куверата	4°	са фирмом	ф. 1.20
1000 ком.	писама	4°	са фирмом	ф. 7.—
500 ком.	писама	4°	са фирмом	ф. 4.—
1000 ком.	писама	4°	са фирмом на 1 и трећој страни	ф. 8.—
500 ком.	писама	4°	са фирмом на 1 и трећој страни	ф. 4.50
1000 ком.	писама	8°	са фирмом	ф. 4.50
1000 ком.	рачуна	8°	са фирмом	ф. 3.50
500 ком.	рачуна	8°	са фирмом	ф. 2.—
1000 ком.	рачуна	4°	са фирмом	ф. 6.—
500 ком.	рачуна	4°	са фирмом	ф. 3.50
100 ком.	визит-карата			од 50 нов. до ф. 2.—

Осим горенаведених предмета, који се највише употребљавају, препоручујемо се и за лепу и солидну израду сваковрстних тискарија за политичне и црквено-школске општине, трговачке заводе и поједине задруге, које све тачно и брзо а уз умерену цену извршујемо.

Особито упозорујемо сл. црквене општине на

ЦРКВЕНЕ МАТРИКУЛЕ

које су на прописаној правој кончаној хартији „Dyos Györi" штампане и то у формату 47—59 сантим.

ЦЕНА ЈЕ ТАБАКУ 5 НОВЧ.

Наручбине са више од 20 табака рачунамо табак по 4 новч.

Српска штампарија дра Свет. Милетића.

Власник и издавалац Милица Свет. Милетића. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.